

ДРЖАВА, УПРАВЉАЊЕ И ПРЕДУЗЕТНИЧКИ АМБИЈЕНТ У СРБИЈИ

ГОСУДАРСТВО, УПРАВЛЕНИЕ И ПРЕДПРИНИМАТЕЛЪСКОЕ ОКРУЖЕНИЕ В СЕРБИИ

др Слободан Н. Брацановић, доцент²⁵⁹

Сажетак: *Лидерство; поставља се као циљ коме се стреми. Постоји на нивоу: државе; грана и дјелатности; региона; до појединачних привредних субјеката и појединаца. Управљање од стране државе је нужност. Државно предузетништво може да буде и ефикасније од приватног.*

Кључне ријечи: *Држава, лидерство, управљање, усмјеравање, одлучивање, предузетништво.*

Содржание: *Вождение; определяється как цель кому устремляется. Существует на степени: державы; отрасли и деятельности; райнов; до отдельных хозяйственных подлежащего и отдельных человек. Управление от стороны державы есть необходимость. Государственное предпринимательство может да будет и более действенный от частного.*

Кључеве слова: *Государство, вождение, управление, направление, принятие решения, руководство, предпринимательство.*

1. ПРЕТХОДНЕ ОДРЕДНИЦЕ

У такозваном периоду «транзиције»; тј. прелазном периоду ка измијењеном и новом друштвено-економском систему у бившим социјалистичким и комунистичким земљама (у марксистичком смислу); тежило се напуштању одлучујуће улоге државе, државног власништва и планске регулације и фаворизовању доминантног приватног власништва и тржишног дјеловања. Након одређене нужне временске дистанце (од четврт вијека); увиђа се промашај оваквих пројекција и концепција, јер у периоду «транзиције» и трансформације, реструктурирања и суштинске «приватизације»; нијесу постигнути ефекти.

Бивша друштвена својина над средствима за производњу; у марксистичком смислу; као «својина свих чланова друштва»; није била, правно и економски, истинска својинска категорија. Временом је друштвено власништво; неумитно пропадало, еродирало, изложено немилосрдном атаку, отимању и класичној пљачки; тј. имовине и средстава, које су стварале генерације запослених у овом историјском и прохујалом, самоуправном времену. У складу са постулатима либералне и нове неолибералне економије одлучујући значај «у транзицији» дат је: приватном власништву; тржишту;

²⁵⁹ Економски факултет Приштина, Косовска Митровица

приватном предузетништву и менаџменту. Приватна својина; несумњиво је ефикаснија у упоређењу са друштвеном; са одређеног ужег (појединачног, групног и др.); као и профитног становишта. Али; приватно власништво, само по себи, не обезбјеђује ефикасност пословања. Нужна је способна и ефикасна управљачко-руководећа, предузетничко-менаџерска структура; у предузећима.

Слободан Николе Брацановић; рођен је 26. марта 1956. год. на Цетињу, у Црној Гори. На овом територијалном простору рођени су и његови родитељи и преци. По националности је Србин, Хришћанске, источне православне вјероисповијести, као и његови родитељи и познати ближи и даљи преци. У раној младости (14. год.) остао је без једног родитеља (оца Николе). Мајка (Даница) недавно се упокојила у Господу, у свом родном мјесту (2012. год.).

Основну школу („Његош“) завршио је на Цетињу (1970. год.). Гимназију, исто тако, завршио је у родном мјесту (1974. год.). Исте године уписао се на Економски факултет Универзитета у Подгорици (тадашњи Титоград), као редован студент. Током редовних студија одређује се за одсјек: „Економије производње“. Дипломирао је на, овом, Економском факултету (дана 28. фебруара 1979. год.). Посједујући вољу и жељу за будућим усвршавањем уписује се (1980. год.) на послједипломске студије на Економском факултету у Подгорици. У току ових студија, одређује се за одсјек: „Управљање развојем“. Магистарски рад под називом: „Развој прерађивачке индустрије у Црној Гори“ одбранио је на овом Факултету (16. маја 1986. год.). Докторски рад по називом: „Главни правци будућег привредног развоја Црне Горе“ одбранио је на Економском факултету у Приштини, са измјештеним сједиштем у Косовској Митровици, код ментора, сада професора Београдског универзитета, проф. др. Драгише Величковића (18. септембра 2007. год.). Рад је резултат дуговремених истраживања у овој и сродним областима.

Знатан дио радног вијека провео је на раду у привреди. Био је радно ангажован на: планско-аналитичким, финансијским и другим пословима и радним задацима у секторима: електронске индустрије на Цетињу и друмског путничког саобраћаја у Котору (укупно близу 15 година). Тако исто; радио је на сличним пословима и у административном органу државне управе на Цетињу (близу 3 године, са неопходним положеним државним стручним испитом). Био је кратко вријеме и професор економске групе предмета у Средњој стручној школи у Херцег Новом (2004. год.). Поред овог; био је својевремено и члан (савјетник) раније Савезне владе, тј. владе Савезне Републике Југославије (Канцеларија у Подгорици, у времену 2002-2004. год.) Његова (породична) кућа на Цетињу, гдје су одржавани избори за тадашњу југословенску државу, била је исписана и нагрђена лажним паролама од стране актуелног режима.

Нашао је радно ангажовање на Економском факултету у Косовској Митровици, на четвртој години студија, за предмете: „Планирање привредног развоја (по старом програму) и „Економија јавног сектора“ (по новом програму). Добио је држављанство Републике Србије и остала неопходна законска документа. Сада је настањен на Цетињу и у Звечану Српско Косово и Метохија.

Прецизније; у савременим условима, увиђа се да приватна својина и тржиште, сами по себи, не могу да омогуће: 1. ефикасну алокацију извора, ресурса и средстава; 2. рационалан избор између варијанти и одређујућих алтернатива; 3. успјешно усмјеравање, регулацију и контролу привредних токова. Смитова «невидљива рука тржишта»; није се показала ефикасном; у домену: производње, услуга, цијена и др. Схвата се и разумије; да мора постојати савремена, јака управљачка улога државе и планске тј. унапријед («екс анте») координације и усмјеравања токова производње, привреде и друштвено-економског развитака.

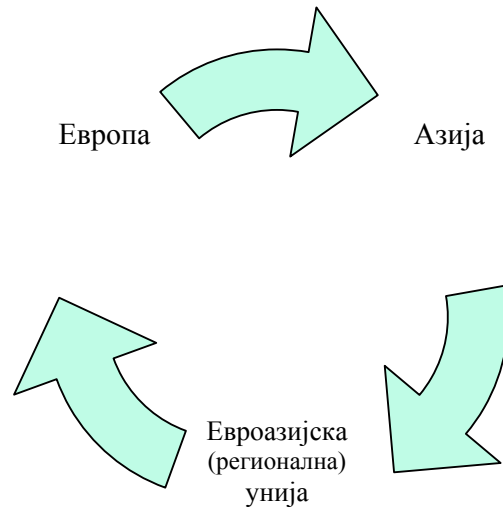
У раду; освјетљава се и кристалише наглашена и растућа улога и значај савремене државе у управљању и регулацији цјелине друштвено-економских кретања (а не једино у креирању повољнијег привредног амбијента и пословне «климе»). У овоме; сагледава се значај: а) државних, посебно великих, капиталних улагања и др.; б) јавног предузетништва; в) савремене управљачко руководеће структуре; у јавним и осталим производним, привредним и друштвеним субјектима и чиниоцима [3;409-424]. Јасно; постоје и примјери и мање ефикасног, или и неефикасног дјеловања државе. Али; ово није и доказ да држава треба да, у суштини, елиминише се из привредног живота. Јер; постоје и многобројни примјери неефикасног и хаотичног дјеловања тржишног механизма и закаснеле («екс пост») координације.

Стихија и анархија тржишта и, у свом смислу, глобализованог тржишта и мултинационалних корпорација; чије «мега» структуре «уређују» ово тржиште; узроковали су и кризу економије западних земаља и цивилизације. Државе Истока; у већој мери, ослањају се на активну улогу државе у привреди и подизању нивоа економске развијености. Русија; Кина и др. Евроазијске земље долазе на сами врх пирамиде моћи, у новом устројству свијета.

У раду; користи се, примјерена, методолошка апаратура анализе, посебно: дедуктивни; историјски; филозофски; логички; компаративни; структурни; дијаграмски; као и др., методи.

2. ДРЖАВЕ И РЕГИОНИ КАО ЛИДЕРИ У СВИЈЕТУ

Истакли смо; земље Истока Евроазије; долазе на врх свјетске пирамиде моћи [2; 5-362].

Дијаграм 1. Европа и Азија односно Евроазијски економски, државни и регионални простори

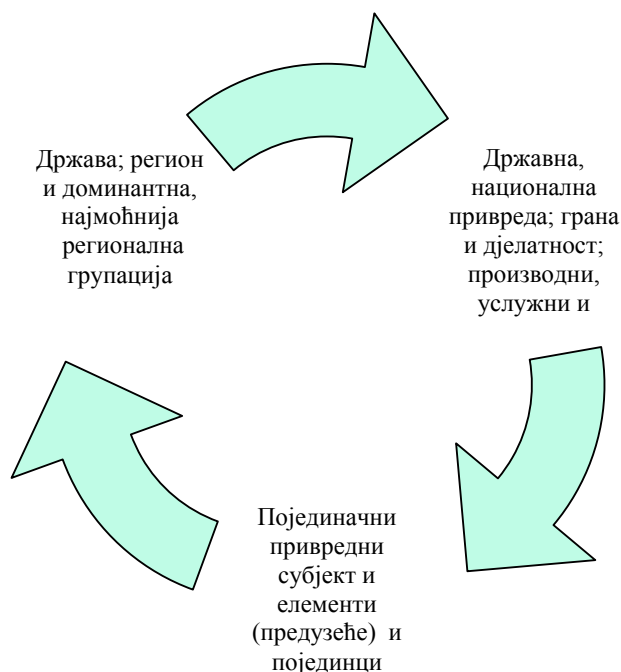
Ова групација држава (Евроазијска унија); од највећег је и далекосежног значаја за: будућа дугорочна, капитална, улагања на економском и државном простору Србије; као и за шире; економске; војне; међудржавне и интер-регионалне релације.

3. РАЗЛИЧИТИ ХИЈЕРАХИЈСКИ НИВОИ ЛИДЕРСТВА

У савременом добу; лидерство је чинилац реалности и објективне стварности; фактор опстанка, одржавања, успјеха и развијања држава, региона и привредних субјеката. Државно вођство, моћ, лидерство; челна позиција, положај; процесни је ток и стање, у ком најмоћнија држава дјелује на остале земље у ближем, даљем и глобалном окружењу, нарочито у постизању, заједничких циљева, мотива, интереса и стремљења.

Са становишта државне привреде; привредних грана и дјелатности; производних и др. капацитета; вођство, лидерство, процес је у коме, привредне гране и дјелатности, производни и др. капацитети, од покретачког су и доминантног значаја за привредне групације и привреду државе и шире. Са појединачног становишта; лидерство је процес у коме појединачни привредни субјекат постиже одлучујући утицај на остале привредне субјекте (или појединац на групу, колектив).

Постоје и слѣдбеници; тј. државе; привреде и др., према којима је и управљен ток лидерства.

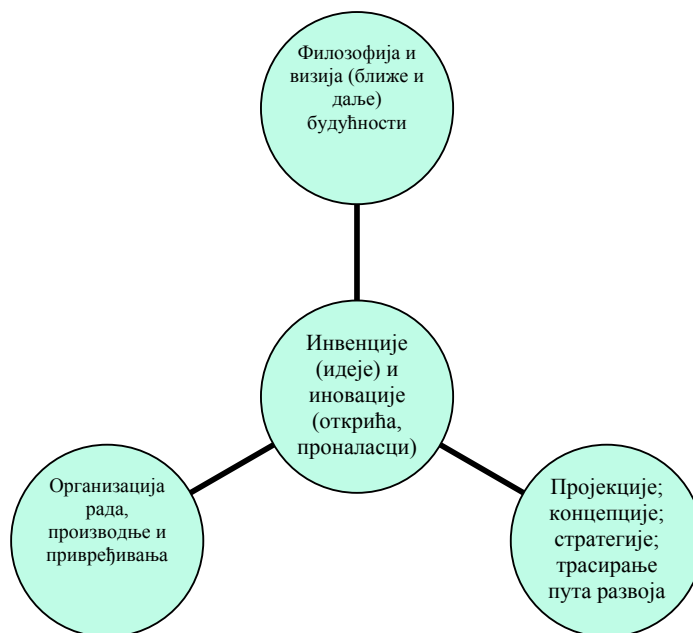
Дијаграм 2. Релације; основни облици, видови и сфере вођства, моћи, доминације, лидерства:

Овај процес претпоставља међусобно дјеловање лидера и тзв. слѣдбеника. Наиме; слѣдбеници су државе, или привреде и привредни чиниоци (као и појединци); према којима је лидерство управљено и који поступају у складу са усмјеравањима и одредницама лидера. Лидери; имају снагу, моћ, ауторитет и способност дјеловања на остале чиниоце, у ближем, или даљем окружењу. Слѣдбеници могу бити: имитатори (ранији) и модификатори (каснији); као и њихове различите комбинације [4; 865-874]. Државни, регионални и глобални лидери се у времену мијењају. Раније су ово биле САД. Сада су лидери Русија и Кина, у процесу нове регионализације свијета. Јасна је, економска, војна и државна експанзија Русије и Кине.

У домену лидерства, различитих нивоа; лидерске земље; привреде, субјекти и чиниоци; предузимају различите мјере и активности, као нпр: 1. ширења и концентрисања систематизованог знања; 2. инвенција и иновација; 3. откривања и развоја талената и др. Фаворизују се ријетки генијалци, а затим и талентовани људи, између којих постоји знатна разлика [9; 84-90]. Примјењује се, врхунско, теоријско знање у тоталитету праксе реалности.

4. КРЕАТИВНЕ УЛОГЕ, ПОЗИЦИЈЕ, ФАЗЕ И ЕТАПЕ

Лидери; имају врхунске позиције у хијерархији моћи и значаја у креативном процесу.

Дијаграм 3. Улога лидерских фактора у процесу, току, управљања, организовања, иновирања:

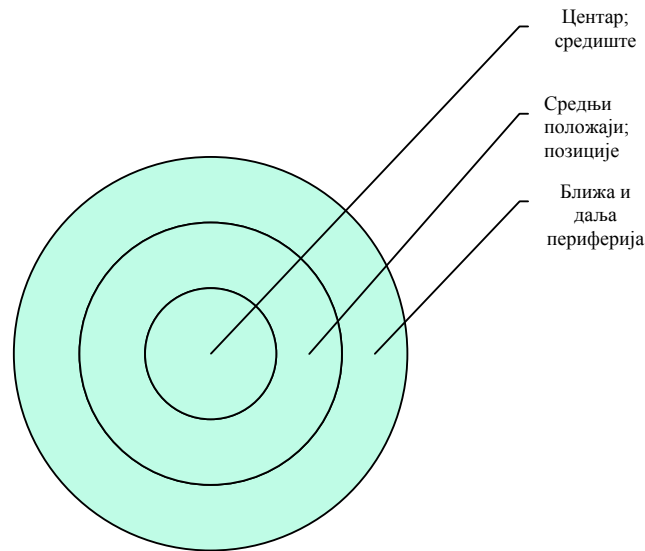
Развијање и активности људских и нарочито кадровских извора, ресурса и капацитета; у држави; од приоритетног су и пресудног, дугорочног, значаја. Младост, знање, енергија и искуство; интегришу се и концентришу код врхунских регионалних и свјетских лидера. Стреми се постизању: дугорочног економског раста и развоја, јачања моћи, експанзије и успјешности. У конкретној привредној и друштвеној пракси; теже се одржати на водећем, лидерском мјесту, него доћи до овог мјеста. У лидерским земљама; постоје: а) филозофије развоја; б) визије будућности; в), идеали, идеје и идеје водиле и сл. У разрађенијем погледу; развијају се: 1) појединачни, тимски и комбиновани рад; 2) ефикасно и ефективно, управљање расположивим привредним ресурсима и потенцијалима; 3) одлучивање, базирано на објективним, реалним чињеницама, као елементима цјелине, свеукупности, тоталитета стварности и др. Поред овог; формирају се: 1. привредна инфраструктура; 2. ефективне везе, комуникације и телекомуникације (тзв. „мреже“); 3) системи информација и др.

Далекосежна и јасна визија; одређује правац и смјер кретања и наступања лидера, вођа и њихове: државне; регионалне; производне и остале организације. Тежи се дугорочној успјешности; у остваривању кристалисане и утврђене визије и стратегија развоја; елиминисањем распона жеља, планирања и реалне моћи, способности и потенцијала [4; 869].

Дијаграм 4. Хијерархија најмоћнијих лидерских држава, региона; као и њихових сљедбеника:

У овоме; сагледавају се односи и релације: 1. центра; 2. средине; 3. ближе и даље периферије; у ширим и свјетским сразмјерама дјеловања, утицаја и моћи. Поновићу; по мом схватању; ми већ улазимо у измијењене, преображене, фазе и етапе, друштвено-економског развоја тј. постглобализације (након досадашње глобализације и монополарног свијета) у смислу поновне и нове регионализације, уређења и устројства свијета. Државе, вође, нове свјетске силе; достижу високе и све више нивое и домете, усавршавања и одлучујећег дјеловања у смислу регионалног и свјетског утицаја (тзв. „перфекцијализација“).

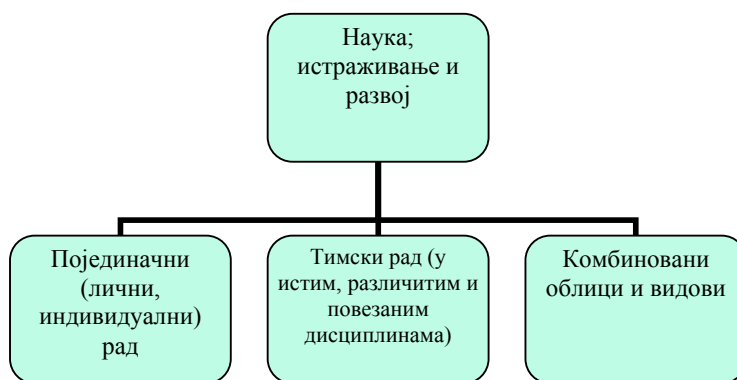

Дијаграм 5. Релације; центра; средњих нивоа и периферије, у свјетској хијерархији и рангу:

Лидерство, вођство, примат; посматрамо на разним нивоима од: а) државе и привреде; б) преко привредних грана, дјелатности и рејона, в) до појединачних привредних субјеката и појединаца. Знање, идеје, иновативност и креативност; битни су фактори успјешности и постизања вођства, тј. лидерског положаја привредних субјеката и државе и привреде у цјелини. Интелектуални (духовни) капитал подлога је укупног државно-привредног развитка.

Посебан значај; како на највишем нивоу државе; тако и привредних субјеката и др.; придаје се кадровским ресурсима и сталном (перманентном) образовању, учењу и обуци. Дешавају се континуиране промјене и преображаји (трансформације) реалности објективне стварности; која није непромјенљива (статична) у овоземаљском смислу. Људски; нарочито кадровски потенцијали и ресурси; императивно, захтијевају и претпостављају; константна и растућа улагања у њихово: обликовање, креирање, развијање и усавршавање. На овај начин постиже се побољшавање: могућности, способности, ефикасности и ефективности, остваривања постављених: 1. стратегијских (дугорочнијих); 2. оперативних (тактичких, краткорочнијих); 3. комбинованих; интереса, циљева и задатака. Усавршавањем, обуком, специјализацијом и интегрисањем; вође, потпуније схватају и разумију, традицију, културу, обичаје и радне навике; регионалног, субрегионалног и ужег локалног становништва. Предузимају се и нужне активности у сврху синхронизације, усмјеравања и стварања услова слагања оперативних и тактичких система, са рејонском и локалном културом и другим одредницама и детерминантама („матрицама“). Ово су, претпоставке успјеха [4; 870].

Полазећи од наведеног; настоји се стварању савремених, продуктивних, ефикасних и ефективних; научно-истраживачких и стручних група и тимова; у различитим сферама, као нпр: управљања, руковођења, организације (рада, производње, услуга), предузетништва и сл.

Дијаграм 6. Појединачни; тимски (групни) и повезани облици и класификације научног рада:

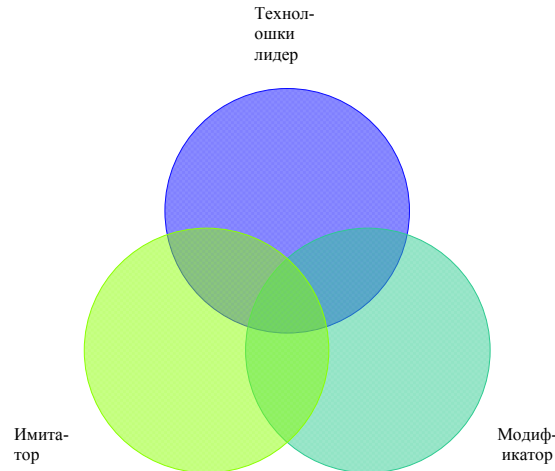
У савременим условима развоја економије, државе и друштва; фаворизује се тимски (групни, колективни) интра и посебно интердисциплинарни научноистраживачки рад. Међутим; покретачка (моторна) снага науке су генијалци, тј. највише и изузетно надарени појединци, које признајемо да постоје. Након генијалаца; од нарочитог значаја су талентовани изнад просјечни људи. Постоје и мјешовити, сложени, модалитети истраживања.

Претходно се креира филозофија; филозофски приступ лидерству; на различитим нивоима: државе, привреде; гране, дјелатности, регионалних подручја, рејона; управљања и организације. У овоме; стреми се одређеном степену отворености (умјесто затворености), с обзиром да потпуна (тотална) отвореност државе и привреде, има јасних негативних ефеката.

Историјска; традиционална и културна стања; у појединим државама, друштвима и ужим срединама су: посебна, специфична, појединачна и сл. Одсуством познавања ових особина, атрибута; ни најпознатији, најпризнатији стручњаци („експерти“) не постижу очекиване и успјешније резултате у спољњем окружењу; иностраним земљама и просторима.

Стицање знања, способности и вјештина; које дјелују на дјелатности, активности, понашања и њихове измјене и промјене; представља процес учења. Учење је континуирани, трајни, ток и процес. У нашем Српском народу постоји мудра и далековида изрека: „Човјек се учи док је жив“. Организације и појединци, кадрови; константно уче, тежећи стицању и усавршавању знања и његовог преношења на друге (у смислу подучавања, савјетовања и сл.).

Надахнуће, креативност, виртуозност, способност људи и првенствено кадрова; битне су претпоставке: снаге и моћи; вођства; приоритета и развијања метода и модела: управљања; руковођења, усмјеравања; координације; контроле; као и организације рада, производње, услуга, привређивања и др. Промјене; у унутрашњем, спољашњем и повезаном окружењу; константне су; појединачне, шире, комплексне и др. Указали смо; нужно је адекватно и правовремено реаговати на промјенљиве елементе и изненадне ударе из, ближег и даљег, окружења; јер ови чиниоци дјелују на опстанак, одржавање и развијање државних; технолошких и привредних фактора. Технике и технологије; развијају се, у протоку времена.

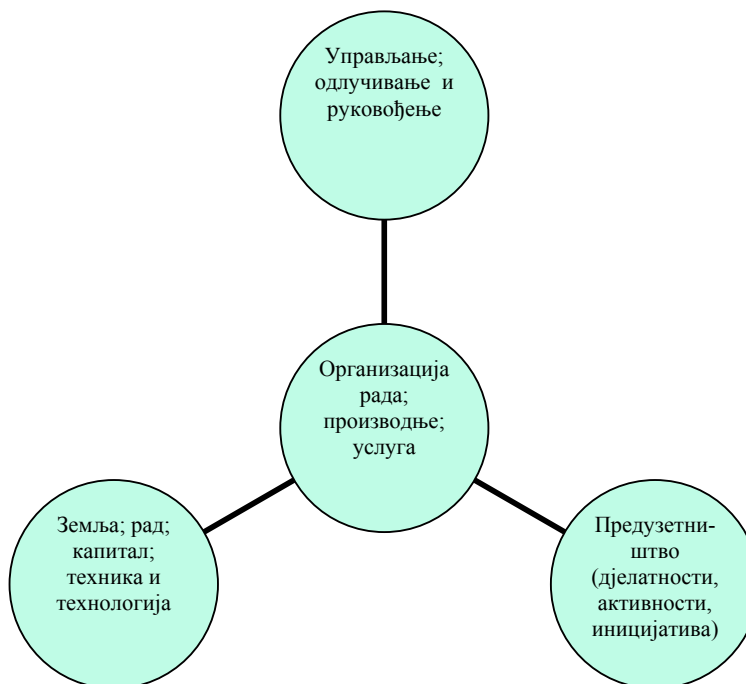

Дијаграм 7. Релације; техничких и технолошких лидера и долазећих различитих слѣдбеника:

Техничко-технолошка, дугорочна, стратегија (општа, посебна, специфична и појединачна); кристалише питања, дилеме и решења: а) тежњи лидерству; б) облика и видова трансформисања и развијања техника и технологија; в) усклађености, организације рада и производње и примијењене технике и технологије; г) права интелектуалне својине, тј. патената (заштите проналазака); д) лиценци (уступање права, другима, на коришћење знања и проналазака) и др. Настоји се формирању: стабилне, чврсте; али и креативне и инвентивно-иновативне организације; за усвајање преображаја, измјена и промјена; у циљу и сврху одржавања припремљености, виталности и конкурентне способности (на националном и, ужем и ширем, регионалном тржишту). Државни, велики техничко-технолошки системи; привредне гране, дјелатности, капацитети и производни субјекти; из области високих и највиших технологија, обликују, креирају и утврђују, стратегијске варијанте; одређујуће алтернативе и њихове комбинације, тј. постати: 1. техничко-технолошки лидер (и први на тржишту); 2. технолошки слѣдбеник, „имитатор“ (слѣдећи, други и др., на тржишту); 3. технолошки слѣдбеник, „модификатор“ (каснијег наступа, на тржишту); 4. као и комбиноване, сложене релације, положаја, позиција и наступа.

Технолошко лидерство; подразумијева да: техно-економски систем, или привредни субјекат; уводи, примјењује, техничко технолошке трансформације, инвенције и иновације, које му омогућавају вођство, тј. прву позицију (на регионалном простору и тржишту). Постоје варијанте и одређујуће алтернативе постојања, избора, технолошких слѣдбеника [5;471-479].

Повезано са организацијом; схваћеном као развојним фактором; њеним основама и покретачима, истичу се активности: 1. управљање; 2. предузетништво и 3. повезане дјелатности. Креирање, развијање, усавршавање, иновирање; чиниоци су од највећег значаја.

Дијаграм 8. Међуузрочне и зависне релације; управљања, организације и предузетништва:

Управљање; представља непрекидни, континуирани, процес којим се: осмишљава, идејно освјетљава, мотивише, пројектује, програмира, конципира, планира, одлучује, организује, усмјерава, руководи, координира, контролише и др.; у домену цјелине, сфера и токова, производних, укупних привредних, државних и друштвених подручја и дјелатности. У савременој, теоријској доктрини и терминологији; ове одреднице, укључују се, класификују, тумаче и појмом „менаџмента“, али је овај појам ужег обухвата и више везан за вођење приватне дјелатности и послове у доминантној и фаворизованој тржишној привреди.

Схватања, разумијевања, тумачења и објашњавања; предузетништва, су различита. Предузетништво се може схватати као: одредница, појам и категорија; повезани вид економске теорије и праксе; метод привређивања и пословања; преовлађујућа инвестициона активност; способност и спремност прихватања непознаница, неизвјесности, ризика и др. Најважнији облици предузетничких активности јесу: 1. државне; 2. приватне (појединачне, групне и др.); 3. мјешовите. Субјекти предузетништва могу бити: 1) управљачки и извршни органи у државним установама; 2) посебне, групе стручњака („експерата“); 3) појединци. Домети предузетништва су: ангажовање, трошење и најефикасније и најнефективније констелације производних, услужних и др. чинилаца, у циљу максимизирања добити (профита). Државном предузетништву; није једини циљ максимизација профита; као у приватној сфери. Земље Источне Европе и Азије; јасно фаворизују државно предузетништво.

5. ИНВЕСТИЦИОНА УЛАГАЊА У СРПСКОЈ ПРИВРЕДИ

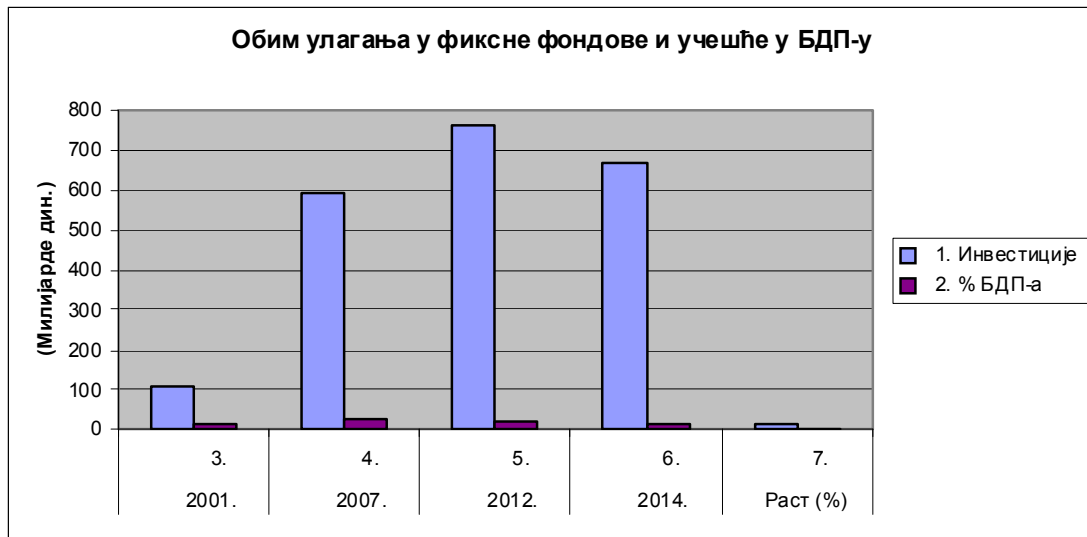
У погледу динамике кретања обима (опсега) бруто инвестиција у основне фондове (и учешћа у БДП-у), у Србији; илустративни су показатељи, у следећем табеларном прегледу:

Ред./бр:	Елементи	2001.	2007.	2012.	2014.	Раст (%)
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.
1.	Инвестиције	105,8	594,7	758,7	665,62	15,20
2.	% БДП-а	12,9	25,3	21,2	17,2	2,22

Табела 1. Тенденције укупних инвестиција у фиксне фондове, Србије (у милијардама дин.)

Извор: Министарство финансија Републике Србије [мај, 2015.], „Билтен јавних финансија“, Београд, стр. 16-17.

У погледу тенденција кретања бруто инвестиција у фиксне фондове (у маси); уочава се номинално растући тренд, у посматраном временском периоду. Међутим; сагледавајући; реалније; структурно учешће ових улагања у бруто друштвеном производу; констатују се периодичне промене и осцилације. У овом склопу; на државном; географском и економском простору Србије; битно је сагледати могућности предузетничких улагања у: основна; обртна и др. средства; производне, услужне и мјешовите капацитете; у будућем времену и др. Истиче се реалан значај: 1. домаћих; 2. иностраних и 3. мјешовитих (и заједничких) улагања.

Графикон 1. Приказ; квантитативних показатеља инвестиционих токова, графичким методом

У тежњи сагледавања упоредног, истодобног, кретања обима и структурног учешћа, иностраних директних, нето, улагања наводимо показатеље у следећем табеларном прегледу.

Ред./бр.:	Елементи	2001.	2007.	2012.	2014.	Раст (%)
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.
1.	СДИ	184,1	2.528,2	752,8	1.236,3	15,78
2.	% БДП-а	1,3	8,6	2,4	3,7	8,39

Табела 2. Тенденције; иностраних директних нето инвестиција у Србији (у милионима евра)

Извор: Министарство финансија Републике Србије [мај, 2015], „Билтен јавних финансија“, Београд, стр. 16-17.

Уочава се промјенљива динамика токова страних директних нето улагања у Србији, током протеклог дужег периода. Овај тренд кретања објашњава се кризом западне економије друштвено-економског развојка и цивилизације. За Србију; постоје; поновићемо и више пута; могућности и перспективе и иностраних, нарочито, предузетничких и заједничких, интегративних улагања, из пропульзивних и експанзивних држава Истока Европе и Азије; посебно: Русије, највеће војне силе; Кине, највеће економске силе свијета и др. Помјера се, јасно, неумитно; тежиште, центар; економске, државне и регионалне моћи свијета [2; 5-362].

График 2. Прегледни приказ; одредница токова кретања страних директних нето инвестиција

Посматрају се упоредни трендови: домаћих, иностраних и мјешовитих улагања, у привреду Србије. Инвестиције; објективно, јесу покретачка снага привредног развоја. Након полувјековне, концепцијске, доминације индустријског развојка Србије; стратешко тежиште дугорочног привредног развојка; истакли смо, нужно се помјера у правцу пропульзивне дјелатности пољопривреде за који сектор постоје изванредни, Богом дани, природни и други предуслови. Ова област од највећег је значаја за будућа крупна предузетничка улагања.

Поред пољопривреде; у Србији, постоје знатне могућности развијања малих (микро) и мањих привредних субјеката, тзв. „мале привреде“ у разним подручјима: производње, услуга и др., као простор, пролаз; за ново и ефективно запошљавање („резервоар“ запослености). Поред „мале привреде“; могуће је развијати и привредне субјекте средњих величина. Критеријуми и мјерила; класификовања привредних субјеката могу бити: укупан приход, доходак, акумулација, добит, број запослених и др. Крути граничници, нијесу прихватљиви.

Наглашавамо значај државних улагања у велике техно-економске системе и јавних, предузетничких и осталих инвестиција у велике и веће привредне субјекте. Ово могу бити и инфраструктурна улагања (енергетика, водопривреда, саобраћај, комуналне

дјелатности, телекомуникације, информатика и сл.); јавни радови и др. Активна улога државе је реалност.

У конкретној друштвеној пракси; не постоје чврсти и јасни докази да је приватно предузетништво (увијек) ефикасније од државног. Приватна сфера; тежишно остварује циљну функцију: максимизације добити и профита. Државно предузетништво; има у виду друге и комплексније циљеве, постизања јавног и друштвеног интереса: социјалне политике; запослености; заштите животне средине и др. Шире посматрајући; државно предузетништво може да буде и ефикасније од приватног. Мијења се владајућа парадигма о искључивој предности приватног сектора, која је демантована у току претходног периода развоја и тзв. „транзиционог“ периода и када је доказан крах искључивости и апсолутизације приватног сектора и дјеловања тржишног механизма. Улога државе; одлучујућа је у динамизирању привредног развоја; како показују примјери: Русије; Кине; Јапана и др. У источноазијским економијама; оствариван је експанзивни раст: штедње, акумулације, инвестиција, производње, извоза. Динамизирана је економска ефикасност тј.: $e = \text{ДП/К}$, однос друштвеног производа и (ангажованог и утрошеног) капитала; као, важан, показатељ успјеха [3; 415-417].

6. ЗАКЉУЧАК

Резимирајући изложено; можемо истаћи да се лидерство, тј. вођство, примат; и приоритет; може посматрати са ужих и ширих аспеката почевши од: највишег врха државе и националне привреде; преко средишњих нивоа грана, дјелатности и економских региона; до нивоа привредних субјеката и појединаца. Државно лидерство, повезано је са објективним помјерањем тежишта: економске, државне и регионалне моћи у свијету. Позицију, лидера прате ближи и даљи сљедбеници. Држава развија и сопствено предузетништво (улагања), које може да буде и ефикасније од приватног; имајући у виду најшире друштвене интересе и циљеве: социјалну сферу; раст запослених; заштиту незапослених; очување еколошке равнотеже и др. Улазимо у процесе постглобализације и настајања нових држава лидера, на регионалном простору Европе и Азије. Приоритетно; имамо у виду земље: Русију; Кину и др.

REFERENCES

- [1] Богомоллов О. [1998], Неки проблеми друштвене трансформације у Русији, Зборник радова, Међународни научни скуп, Транзиција постсоцијалистичких привреда - проблеми искуства, перспективе, ЦАНУ, Подгорица;
- [2] Брацановић С. [2015], Помјерање тежишта, економске, државне и регионалне моћи у свијету, Косовска Митровица;
- [3] Драгутиновић Д., Филипковић М., Цветановић С. [2005], Теорија привредног раста и развоја, Центар за издавачку дјелатност Економског факултета у Београду, Београд;
- [4] Јововић Д., Дашић Б., Масловара Ј. [2011], Нова улога глобалног лидера у организационим промјенама, Зборник радова, Међународни научни скуп ЕС-НБЕ [2011], Економска наука у функцији креирања новог пословног амбијента, Економски факултет Приштина, Косовска Митровица;
- [5] Милићевић З. [2011], Управљање технологијом и развој организације, Зборник радова, Међународни научни скуп ЕС-НБЕ [2011], Економска наука у функцији креирања новог пословног амбијента, Економски факултет Приштина, Косовска Митровица;

- [6] Министарство финансија Републике Србије [мај, 2015], Билтен јавних финансија, Београд;
- [7] Рикаловић Г., Микић Х. [2011], Креативна индустрија и трговинска размјена Србије са иностранством, Зборник радова, Међународни научни скуп ЕС-НБЕ [2011], Економска наука у функцији креирања новог пословног амбијента, Економски факултет Приштина, Косовска Митровица;
- [8] Симић З., Милетић С. [2013], Одрживост пословања као управљачки приоритет развоја организације, Зборник радова, Међународни научни скуп ИПЕС-СР [2013], Економски факултет Приштина, Косовска Митровица;
- [9] Стојадиновић Д. [2003], Основи научног рада, Економски факултет Приштина, Зубин Поток.